

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Biblia Elobi Nini Na Ntina Ya Bwanya? — Eteni 2 · Makomi ya KJV elongo na Mituya ya Strong

PART 2 · BOYEKOLI YA SIKA ETONGAMI NA LIKOLO YA MATEYA YA NTINA YA LIBIKA

Bwanya — Malakisi ya Motuya ya Biblia

LILOBA YA EBANDELI

Bwanya ebandaka wapi? Makomi eyanoli polele: kobanga NKOLO ezali ebandeli ya bwanya. Ezali te biteyelo ya bato, ezali mpe te bwanya ya mokili oyo; kobanga NKOLO. Liloba ya Ebre ezali chokmah (H2451, bwanya); liloba ya Greki ezali sophia (G4678, bwanya); mpe porte ya bwanya nyonso mibale ezali yare (H3374, kobanga). Moboko wana esilaka kotiamana. Sikawa bato ya kimoni ya sika bayei: Yobo, oyo azalaki kobanga Nzambe; Salomo, oyo asengaki motema ya bososoli; Yakobo, oyo alobi tosenga epai ya Nzambe; mpe Polo, oyo alakisi biso Klisto, bwanya ya Nzambe. Soki moko kati na bino azangi bwanya, oyebi epai nini osengeli kosenga. Luka yango na mozindo.

MITUNA MISATO OYO BOYEKOLI OYO EKOYANOLA:

1. Ebandeli ya bwanya ezali wapi?
2. Soki moko na bino azangi bwanya, asengeli kosenga na nani?
3. Bomengo nyonso ya bwanya mpe ya boyebi ebombami wapi?

LIBONGA ELONGA ESILISI KOTIYAMA — BWANYA

MOSISA → KOBANGA NKOLO EZALI EBANDELI YA BWANYA (NZEMBO 111:10).

MOBOKO → BOYEBI MALAMU EZALI NA BATO NYONSO OYO BAKOKISAKA MITINDO NA YE (NZEMBO 111:10).

MOBOKO → BONGO OKOSOSOLA KOBANGA NZAMBE, MPE OKOZWA BOYEBI YA NZAMBE (MASESE 2:5).

MOBOKO → KOBANGA YAWA EZALI KOYINA MABE (MASESE 8:13).

MOBOKO → NKOLO APESAKA BWANYA (MASESE 2:6).

MOBOKO → KRISTO, OYO NZAMBE ASALI MPO NA BISO BOB BWANYA (BA-KORINTO YA LIBOSO 1:30). MOBOKO → KRISTO, OYO NZAMBE ASALI MPO NA BISO BWANYA (BA-KORINTO YA LIBOSO 1:30).

Eteni oyo ya mibale endimisi solo yango kaka wana longwa na banzeneneke ya sika.

MALOA YA NTINA YA GRIKI

“Bwanya” — **G4678 sophia** — bwanya, ya mokili to ya molimo
Kristo, nguya ya Nzambe, mpe bwanya ya Nzambe

“mayele” — **G4680 sophos** — malamu, na mayele; na mayele mpe na bokoki
bozoba ya Nzambe ezali na bwanya koleka bato

“Bwanya” — **G5428 phronesis** — bwanya, bososoli ya bizaleli
Akabaki na biso na bofuluki na bwanya mpe na mayele nyonso

“Boyebi” — **G1108 gnosis** — boyebi, koyeba
oyo bomengo nyonso ya bwanya mpe ya boyebi ebombami kati na ye

MAKAMBO YA NTINA YA EBREU

“Bwanya” — **H2451 chokmah** — bwanya, mayele ma misala
Yawe apesaka bwanya na monoko na Ye

“Bobangi” — **H3374 yare** — kobanga, kotosa
bobangi ya Yawe ezali ebandeli ya bwanya

“bososoli” — **H998 biynah** — boyebi, mayele
boyebi ya Mosantu ezali bososoli

“Boyebi” — **H1847 daath** — boyebi, mayele ya lokuta
bobangi na NKOLO ezali ebandeli ya boyebi

LIKAMA YA EBANDELI

Masese 9:10 Kotosa Yawe ezali mosisa ya bwanya; koyeba Mosantu, yango nde kozala mayele.

[**H998 biynah** ■] [**H1847 daath** ■] [**H2451 chokmah** ■] [**H3374 yare** ■]

BOBANGI Yawe = EBANDELI YA BWANYA + BOYEBI YA MOSANTU = BOKANGI NTINA.

(Makanisi na ngai ya moko — bwanya ezali na ekuke, mpe ekuke yango ezali yare (H3374, kobanga) — kobanga Yawe. Ezali te kobanga oyo ekimaka Ye, kasi motema oyo egumbami mpe eyokaka Ye. Banda na ekuke; chokmah (H2451, bwanya) ezali na kati.)

I. EBANDELI YA BWANYA

A. Masese 1:7 Kotosa Yawe ezali mosisa ya mayele; bato oyo bazangi mayele batiolaka bwanya mpe toli.

[**H2451 chokmah** ■] [**H1847 daath** ■] [**H3374 yare** ■]

KOBANGA NKOLO = EBANDELI YA BOYEBI + BAZOBA BATIOLAKA BWANYA MPE MATEYA.

B. Yobo 28:28 Bongo alobaki na moto: «Kotosa Nkolo, yango nde bwanya! Koboya mabe, yango nde mayele!» [**H998 biynah** ■] [**H2451 chokmah** ■]

BOBANGI NKOLO = BWANYA + KOKABWANA NA MABE = BOYEBI.

II. SÉNGÁ EPAI YA NZAMBE, OYO APESAKA BATO NYONSO NA BOBOTO

A. Jake 1:5 Soki moko kati na bino azangi bwanya, tika ete asenga yango epai ya Nzambe oyo akopesa ye yango; pamba te Nzambe apesaka moto nyonso na motema malamu mpe na kopamela te.

[**G4678 sophia** ■]

SOKI MOKO NA BINO AZANGI BWANYA → TIKA ASENKA EPAI YA NZAMBE → EKOPESAMA YE.

B. 1 Bakonzi 3:9 Boye, pesa na mowumbu na Yo motema ya mayele mpo na kokamba bato na Yo mpe kososola malamumu mpe mabe. Pamba te, nani akolonga kokamba ebele ya bato na Yo oyo? **[H995 biyn ■]**
PESA MOSALI NA YO MOTEMA YA BOYEBI → MPO NAKOKA KOKESENISA MALAMU NA MABE.

C. 1 Bakonzi 3:12 nakosala nyonso oyo osili kosenga. Nakopesa yo motema ya bwanya mpe ya mayele, na lolenge oyo natikala nanu te kopesa na moto moko liboso na yo; mpe sima na yo, moto moko te akotikala kozala lokola yo. **[H2450 chakam ■]**

TALA, NAPESI YO MOTEMA YA BWANYA MPE YA BOSENGO → MOTO MOKO TE AZALI LOKOLA YO LIBOSO NA YO.

D. Masese 2:6 Pamba te Yawe nde apesaka bwanya, mpe maloba ya monoko na Ye epesaka mayele mpe bososoli. **[H2451 chokmah ■]**

PAMBA TE YAWA NDE APESAKA BWANYA → MPE MALOBA YA MONOKO NA YE EPESAKA MAYELE MPE BOSOSOLI.

(Makanisi na ngai — Salomo asengaki, mpe Nzambe apesaki. Yakobo alobi bongo se ndenge moko: ekuke moko wana ezali polele: sengá epai ya Nzambe, oyo apesaka na bato nyonso na boboto mpe na kopamela te. Ye oyo apesaki mokonzi motema ya bwanya akopesa yo yango mpe. Sengá na kondima.)

III. BWANYA YA MOKILI OYO TE

A. 1 Bakolinto 1:25 Pamba te liboma ya Nzambe ezali na bwanya koleka bwanya ya bato, mpe bolembu ya Nzambe ezali makasi koleka makasi ya bato. **[G4680 sophos ■]**

BOZOBA YA NZAMBE = MAYELE KOLEKA BATO + BOLEMBU YA NZAMBE = MAKASI KOLEKA BATO.

B. 1 Bakolinto 3:19 Pamba te bwanya ya mokili ezali bozoba na miso ya Nzambe. Kolanda ndenge ekomama: «Ahangaka bato ya bwanya kati na mitambo ya mayele mabe na bango;» **[G4680 sophos ■]**
[G4678 sophia ■]

BWANYA YA MOKILI OYO = BOZOBA LIBOSO YA NZAMBE.

C. Jake 3:15 Bwanya ya ndenge wana ewutaka na Likolo te, kasi ezali ya mokili, ya bomoto, ya Satana. **[G4678 sophia ■]**

BWANYA OYO EWUTAKA NA LIKOLO TE = YA MOKILI + YA BOMOTO + YA SATANA.

D. Jake 3:17 Kasi bwanya oyo ewutaka epai ya Nzambe ezalaka nanu ya peto; bongo, ememaka kimia, boboto, boyokani, koyokela bato mawa; ebataka bambuma ya malamumu, eponaka bilongi te mpe ezalaka na lokuta te. **[G4678 sophia ■]**

BWANYA OYO EUTAKI NA LIKOLO = LIBOSO PEZWA + NA NSIMA KIMYA + BOBOTO + LOTONDO NA MAWA MPE MBUMA YA MALAMU.

(Makanisi na ngai moko — Yakobo alakisi bwanya ya lolenge mibale: moko ewutaka na nse, mosusu ewutaka na likolo. Sophia (G4678, bwanya) oyo ewutaka na likolo, ya liboso ezalaka peto, na sima ezalaka na kimya. Soki ebimisi kowelana mpe zuwa, wana ewuti te epai ya Tata. Boyeba yango na mbuma na yango.)

IV. KLISTO, BWANYA BWA NZAMBE

A. 1 Bakolinto 1:24 Nzokande, mpo na bato oyo Nzambe abenga, ezala Bayuda to Bagreki, Klisto azali nguya mpe bwanya ya Nzambe. **[G4678 sophia ■]**

KRISTO = NGUYA YA NZAMBE + BWANYA YA NZAMBE.

B. 1 Bakolinto 1:30 Ezali mpo na Nzambe nde bozali kati na Yesu-Klisto oyo akomaki, mpo na biso, bwanya kowuta na Nzambe, bosembo, libulisi mpe kokangolama **[G4678 sophia ■]**

KRISTU YESU AKOMISAMI MPO NA BISO NA NZAMBE BWANYA + BOSEMBO + BOSANTU + LIKANGOLI.

C. Bakolose 2:3 Ezali kati Klisto nde bomengo nyonso ya bwanya mpe ya boyebi ya Nzambe ebombami. **[G1108 gnosis ■] [G4678 sophia ■]**

BOMENGO NYONSO YA BWANYA MPE YA BOYEBI = EBOMBAMI KATI YA KLISTO.

(Makanisi na ngai ya moko — koluka bomengo te na kozanga bibombelo. Nzambe abombi bwanya (G4678, wisdom) mobimba mpe boyebi (G1108, knowledge) mobimba kati na Mwana na ye. Abombami, abungi te — abombami esika okoki komona yango. Luka Klisto, mpe okuti bwanya.)

V. BWANYA EZALI EMONO YA LIBOSO — MOTUYA NA YE MPE MISALA NA YE

A. Masese 3:13 Esengo na moto oyo amoni bwanya! Esengo na moto oyo azwi mayele!

[H2451 chokmah ■]

ESENGO NA MOTO OYO AMONI BWANYA + ESENGO NA MOTO OYO AZWI MAYELE.

B. Masese 3:18 Bwanya ezali nzete ya bomoi mpo na bato oyo basimbaka yango; bato oyo bakokanga yango makasi bakozala na esengo.

YE = NZETE YA BOMOI MPO NA BAOYO BAZWI YE + ESENGO EZALI EPAI YA MOTO NYONSO OYO ABATELI YE.

C. Masese 4:7 Tala ebandeli ya bwanya: Zwa bwanya, pesa biloko nyonso oyo ozali na yango mpo ete ozwa mayele. [H998 biynah ■] [H2451 chokmah ■]

BWANYA = ELOKO YA LIWA NYONSO → ZWA BWANYA + NA BOZWI NA YO NYONSO, ZWA MAYELE MA BOSOSOLI.

D. Jake 3:13 Nani kati na bino azali moto ya bwanya mpe ya mayele? Tika ete ezaleli malamumu na ye emonisa misala na yango kati na komikitisa mpe na bwanya. [G4678 sophia ■] [G4680 sophos ■]

MOTO YA BWANYA → TIKA ATALISA NA BIZALELI MALAMU MISALA NA YE NA BOBOYI LOLENDU YA BWANYA.

(Makanisi na ngai moko — bwanya ezali koleka koyeba; azali nzete ya bomoi, mpe nzete eyebanaka na mbuma na yango. Zwá ye liboso, mpe na nsima lakisá ye na nzela malamumu ya bomoi, na komikitisa.)

MONOKO YA BATO MIBALE

Masese 9:10 Kotosa Yawe ezali mosisa ya bwanya; koyeba Mosantu, yango nde kozala mayele.

BOBANGI YAWE = EBANDELI YA BWANYA.

Banzembo 111:10 Kotosa Yawe ezali mosisa ya bwanya; bato nyonso oyo batosaka Yawe bazali na mayele ya peto. Lokumu ya Yawe ezali ya libela na libela. [H2451 chokmah ■] [H3374 yare ■]

KOBANGA NKOLO = EBANDELI YA BWANYA + BOYEBI MALAMU EZALI NA BATO NYONSO BAKOSALAKA MITINDO NA YE.

Masese 1:7 Kotosa Yawe ezali mosisa ya mayele; bato oyo bazangi mayele batiolaka bwanya mpe toli.

BOBANGI YAWE = EBANDELI YA BOYEBI.

Mosakoli 4:12 Soki moto azali ye moko, monguna akoki kolonga ye; kasi soki bato bazali mibale, bakoki kotelemela monguna. Kamba ya basinga misato ekatanaka noki te.

BAKOKI KOTELEMELA MONGUNA. KAMBA YA BASINGA MISATO EKATANAKA NOKI TE.

ELILINGI MPE KOKOKISAMA

Shadow 1 Bakonzi 3:12 nakosala nyonso oyo osili kosenga. Nakopesa yo motema ya bwanya mpe ya mayele, na lolenge oyo natikala nanu te kopesa na moto moko liboso na yo; mpe sima na yo, moto moko te akotikala kozala lokola yo.

NAPESI YO MOTEMA YA BWANYA MPE YA BOYEBI → MPE NSIMA NA YO MOKO TE AKOTELEMA LOKOLA YO.

Fulfillment Matayo 12:42 Na mokolo ya kosambisama, mwasi mokonzi ya sude akotelema elongo na bato ya ekeke oyo mpe akokatela bango etumbu, pamba te awutaki mosika, na suka ya mokili, mpe ayaki mpo na koyoka maloba ya bwanya ya Salomo; nzokande, ezali awa na Moto oyo aleki Salomo.

[G4678 sophia ■]

AYAKAKI UTA NA NSUKA YA MABELE MPO NA KOYOKA BOSENGENZI YA SALOMO → TALA, MOTO MOKO LEKI SALOMO AZALI AWA.

(Makanisi na ngai moko — mokonzi ya bwanya koleka bakonzi mosusu azalaki kaka elili. Mokonzi-mwasi autaki na bisika ya mosika koleka ya mokili mpo na koyoka Salomo; moko oyo aleki Salomo atelema awa — Klisto, bwanya ya Nzambe.)

KOSUKISA

Jake 3:17 Kasi bwanya oyo ewutaka epai ya Nzambe ezalaka nanu ya peto; bongo, ememaka kimia, boboto, boyokani, koyokela bato mawa; ebataka bambuma ya malamumu, eponaka bilongi te mpe ezalaka na lokuta te.

BWANYA OYO EWUTAKA EPAI YA NZAMBE = ETONDI NA MAWA MPE NA BAMBUMA YA MALAMU + EPONAKA BILONGI TE + EZALAKA NA LOKUTA TE.

Bakolose 2:3 Ezali kati klisto nde bomengo nyonso ya bwanya mpe ya boyebi ya Nzambe ebombami.

EZALI KATI KLISTO NDE BOMENGO NYONSO YA BWANYA MPE YA BOYEBI YA NZAMBE EBOMBAMI.

(Makanisi na ngai — nzela moko, matambe misato. Ebandaka na yare (H3374, kobanga), kobanga Yawe. Ekobaka na kosénga, mpo apesaka na moto nyonso na motema malamumu mpe na bofuluki. Mpe esukaka kati na klisto, oyo kati na Ye biloko nyonso ya sophia (G4678, bwanya) mpe ya gnosis (G1108, boyebi) ebombami. Likabo moko, Mopesi moko. Sénga, mpe okopesama.)

MOKAPO MOKE YA MOMEKANO

1. Masese 9:10 — Kotosa Yawe ezali mosisa ya:

- a) boyebi
- b) bwanya
- c) mikolo

2. Yobo 28:28 — Koboya mabe, yango nde:

- a) mayele
- b) bwanya
- c) bomengo

3. Yakobo 1:5 — Soki moko kati na bino azangi bwanya, tika ete:

- a) koluka bato ya bwanya ya mokili oyo
- b) sénga na Nzambe, soki mbala mosusu akopesa
- c) asenga epai ya Nzambe, oyo apesaka moto nyonso na motema malamumu

4. 1 Bakonzi 3:12 — Tala, nakosala nyonso oyo osili kosenga; tala, nakopesa yo:

- a) motema ya bwanya mpe ya mayele
- b) bomengo mpe lokumu
- c) bomoi ya molai

5. 1 Bakolinti 3:19 — Bwanya ya mokili oyo ezali:

- a) ebombamaki na Nzambe
- b) bozoba na miso ya Nzambe
- c) bolembu epai ya Nzambe

6. Bakolose 2:3 — Ezali kati na ye nde ebombami:

- a) na bwanya ya mokili oyo
- b) na kati ya lingomba
- c) bomengo nyonso ya bwanya mpe ya boyebi

7. Yakobo 3:17 — Bwanya oyo ewutaka epai ya Nzambe ezalaka nanu:

- a) ya peto
- b) kimia
- c) boboto

BIYANO YA SOLO: 1-b, 2-a, 3-c, 4-a, 5-b, 6-c, 7-a

BOYEBI EYA LOKETO YA BOYEKOLI OYO

→ **NDENGE NINI BWANYA ELOBAKA LOKOLA MOTO: NA MASESE 8:23 BWANYA ELOBI ETE, NATIAMAKI WUTA NA BILEKO YA SEKO; MPE 1 BAKOLINTI 1:24 EBENGI KLISTO BWANYA YA NZAMBE. LUKÁ KOYEBA SOKI BWANYA OYO EGANGAKA NA**

MASESE EZALI ELILINGI YA MWANA.

NDENGE MOLIMO APESAKA BWANYA: BEZALEELE ATONDISAMAKI NA MOLIMO YA NZAMBE NA BWANYA (EXODE 31:3), MPE POLO ASAMBELAKA ETE NZAMBE APESA BINO MOLIMO YA BWANYA (BAEFESE 1:17). LUKÁ NDENGE BWANYA EYAKA NA NZELA YA MOLIMO.

NDENGE MOSAKOLI ASUKISI NA ESIKA OYO BWANYA EBANDAKA: MOSAKOLI 12:13 ELOBI, BÁNGA NZAMBE, MPE BATELA MIBEKO NA YE: PAMBA TE YANGO NDE MOKUMBA MOBIMBA YA MOTO. LUKA NDENGE NINI NSUKA YA BUKU EKO KANI NA EBANDELI YA BWANYA.

NDENGE MOLONGO YA "MOKO OYO ALEKI" EKOBAKA: MOKO OYO ALEKI SALOMO (MATAI 12:42), MOKO OYO ALEKI YONA (MATAI 12:41), MOKO OYO ALEKI TEMPELO (MATAI 12:6). LUKÁ KOYEBA NANI ALEKI MOKONZI, MOSAKOLI, MPE TEMPELO.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Lingala Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).